

Bostadsinbrott - ett olösligt problem?

Att bli utsatt för inbrott i sitt hem eller fritidsbus innebär en kränkning av den personliga integriteten. Många har uppfattningen att bostadsinbrotten ökar i Sverige och att det är kriminella organisationer som begår en stor del av dessa brott. Många tror även att inbrotten bara flyttar om man genomför insatser på brottsbelastade platser. Men hur ser det egentligen ut? Går det att förebygga bostadsinbrott? Detta diskuterades under en debattkväll som anordnades av Stiftelsen Tryggare Sverige.

Lokalen på Pressklubben är fullsatt den 11 juni när Stiftelsen Tryggare Sverige anordnade en debattkväll om bostadsinbrott. Det märks att det är en fråga många bryr sig om och stundvis blev det en livlig debatt. I panelen deltar Superintendent Nicholas Davies (Metropolitan Police), professor Gloria Laycock (London University), kommissarie Göran Landvall (Nationellt sakkunnig för bostadsinbrott), sakförsäkringschef Krister Allard (Länsförsäkringar), VD Alexis Nicou (Grannkompaniet) samt VD Björn Mannering (Eurosafes Security Solutions AB).

Davies inleder debattkvällen med att berätta om hur situationen ser ut i London och vilka brottsförebyggande strategier som fungerat. Han börjar med att berätta att de problem som finns i London är motsvarande som vi upplever i Sverige. De anmälda bostadsinbrotten i London har minskat kraftigt de senaste 30 åren, men polisen har fått jobba hårt för att komma dithän. Davies redogör för framgångsfaktorerna. Han nämner exempelvis att de fokuserar på gärningspersonerna genom att systematiskt söker efter efterlysta. De använder databaser och samarbetar både nationellt och internationellt. De använder sig av olika kommunikationsstrategier där polisen aktivt och strategiskt finns på forum som Twitter och Flickr för att kommunicera vad som händer och vad boende kan göra för att skydda sig mot inbrott.

Davies fortsätter med att berätta om den framgångsrika användningen av DNA-märkning. Han trycker dock på betydelsen av att inte enbart förlita sig på själva

märkningen. Man behöver även prata med de berörda människorna om vad polisen gör i området, hur det ser ut med inbrotten i området och varför det är viktigt att skydda sig. Polisen arbetar även aktivt med att sätta upp klisterlappar och skyltar för att visa på att de använder sig av DNA-märkning. Davies menar att det handlar om att få inbrottstjuven att tycka det är för svårt att göra inbrott i ett område. DNA-kit levereras utan kostnad till boenden i områden som under en 10-årsperiod haft en negativ trend med bostadsinbrott.

DNA-märkning var även något som diskuterades under samtalet kring svenska förhållanden. Flera i publiken ställde sig frågande till om DNA-märkning verkligen fungerar. Både Björn Mannering och Göran Landvall berättar att det finns utvärderingar som visar att DNA-märkning fungerar. Mannering menar dock att statistik alltid går att vända på och att det är viktigt att lyfta fram att DNA-märkning endast är en av pusselbitarna när det kommer till insatser mot bostadsinbrott. DNA-märkning löser inte alla problem med inbrott men det rör sig om en låg kostnad som ger höga effekter och som bidrar till en viss trygghet hos konsumenten. Mannering fortsätter med att det också ger polisen ett redskap att arbeta vidare med.

Krister Allard flikar in att det är viktigt att öka medvetenheten om vad boende själva kan göra. Här kan DNA-märkning vara ett sätt att få till ett mer förebyggande tänk. Han menar att det egentligen inte spelar någon roll hur mycket själva märkningen bidrar till minskningen av brott så länge invånarna blir mer medvetna och mer engagerade i frågan. Det är engagemanget i grannskapet som är drivkraften, inte tekniska lösningar.

Landvall fyller i med att DNA-märkning egentligen är reaktiv åtgärd för att man ska kunna spåra godset tillbaka till den rättmätiga ägaren men att det även kan fungera förebyggande genom att skyltningen kan skrämja bort potentiella gärningspersoner. Det handlar alltså om situationell brottsprevention.

Landvall beskriver att, precis som polisen i London arbetar med verktyg som ”Predictive mapping” och ”Cocooning”, gör den svenska polisen detsamma. Predictive mapping är en metod för att förutse var brotten kommer att ske. Det handlar om att ha poliser som är ansvariga för ett mindre geografiskt område som då ser till att vara synliga i de områdena som flaggas. Cocooning handlar om att besöka grannar till de som utsatts för inbrott och berätta för dem vad som har hänt och hur de kan skydda sig från att också utsättas. Bakgrunden är att det är stor risk för grannar till den drabbade att utsättas för inbrott.

När Davies får frågan om den huvudsakliga anledningen till att bostadsinbrotten har minskat i London lyfter han fram två saker; för det första att det finns en väldigt driven kultur bland poliserna och att arbetet är väl organiserat, för det andra genom grannsamverkan. I detta sammanhagn är det också viktigt att ställa sig frågan vad det är brottslingar vill ha; att vara medveten om det kommer ut en ny mobiltelefon, spel eller liknande som fångar människors intresse. Det kan till viss del styra olika inbrottsvågor.

Innan det är dags för paus får Gloria Laycock, som är en av världens främsta kriminologer, möjlighet att kommentera Davies redogörelse för Londonpolisens arbete mot bostadsinbrott. Laycock säger att hon är både förvånad och glad över att praktikerna verkar läsa den forskning som finns gällande hur man ska tackla bostadsinbrotten. Chansen att lyckas ökar om forskningen blandas med det praktiska arbetet, säger Laycock. Laycock säger också att de försöker få poliserna att bli lite mer som ingenjörer. För ingenjörer löser problem och de fortsätter tills de har fått det resultat de efterfrågar. Något hon menar politikerna också kanske behöver göra men att det inte är lika enkelt för dem att ta risker och lära sig av sina misstag sett till hur de då kan slängas ut i media. Vad de egentligen behöver är allas stöd för att ha möjligheten att ta tag i problemen.

När det gäller situationen med bostadsinbrott i Sverige konstaterar Landvall att Polisen satt upp mål om att bostadsinbrotten ska halveras på fyra år (mellan 2015-2019). Hittills, om vi ser till de fem första månaderna för 2015 samt motsvarande period 2018, berättar Landvall att bostadsinbrotten har minskat med 17% i Sverige. De största minskningarna har skett i region nord och region syd. Landvall berättar att det finns flera orsaker till detta resultat, men att det inte beror på gränskontrollerna som infördes 2015 som många brukar tro. Det eftersom de organiserade ligor som kommer in i Sverige inte passerar genom samma hamnar som flyktingarna använder samt att gränspoliserna inte har som uppdrag att kontrollera kriminella utan att se över människors personliga handlingar. Han menar att de regioner där bostadsinbrotten sjunkit är det framför allt på grund av tre faktorer; en väl fungerande kommunpolis, ett bra samarbete mellan polis och kommun i det brottsförebyggande arbetet samt en väl fungerande brottsamordning inom polisen.

Ett metodstöd för att kunna nå målet med en halvering av bostadsinbrotten till 2019 levererades förra året enligt Landvall. Det metodstödet består av 13 punkter, varav tre punkter är av mer övergripande, administrativ karaktär med beslut på regional ledningsnivå. Två punkter handlar om mer om kommunikativa insatser tillsammans med kommunikationsavdelningen. Resterande åtta punkter går att dela upp i fyra reaktiva metoder och fyra proaktiva metoder:

Reaktiva metoder:

1. Hitta en gemensam ambition tillsammans med åklagarmyndigheten
2. Använda en checklista kopplat till hantering av träffar med DNA-märkning i godssäkringssyfte
3. Underrättelsebaserade passage kontroller (UPK-kontroller)
4. Action days. Att man under specifika dagar runt om i landet utifrån den lokala problembilden väljer ett av ett antal valta åtgärdsprogram

Proaktiva metoder:

1. Staffanstorps-modellen. Att strukturerat och organiserat arbeta med DNA-märkning i ett samverkansprojekt mellan polis och kommun
2. Brottsförebyggande information. Exempelvis att passexpeditionerna delar ut särskilda broschyrer om hur man skyddar sin bostad mot inbrott när man åker på semester
3. Grannsamverkan. Att man ska kommunicera mycket med varandra och hjälpa varandra
4. Cocooning. Att inom 48 timmar efter ett inbrott skett åka ut till berörd villagata och prata med de fem husen åt varsitt håll runt den utsatta villan för att informera

Det finns motsättningar från publiken gällande om statistiken Landvall anger (att det skett en minskning av bostadsinbrotten i Sverige med 17%) verkligen kan stämma och ge en representativ bild av situationen i Sverige. Det ifrågasattes ifall det verkligen ger en representativ bild att enbart se över de fem första månaderna för respektive år eller om resultatet kan bli missvisande på grund av att det rör sig om en mindre mängd data än om det gjordes en jämförelse mellan hela år. För likt Landvall själv beskriver brukar den normala siffran från år till år skifta mellan 1-3%.

Allard håller vidare med både Davis och Landvall om att kommunikation i närsamhället är en viktig del i arbetet mot bostadsinbrott. Han pratar även om vikten av att arbeta utifrån den lokala problembilden. Som försäkringsbolag anser han att de måste vara väldigt aktiva i den här typen av brottslighet och skadeförebyggande arbete för att kunna bidra till trygghet i samhället. För att hjälpa polisen med arbetet mot bostadsinbrott menar Allard att de behöver aktivt vilja hjälpa till på lokal nivå och bidra med kunskap, kontakter samt exempelvis hyra lokal och bjuda på fika under Grannsamverkansmöten med invånarna. Både Allard och Grannkompaniets grundare Alexis Nicou menar dock att grannsamverkan sett likadant ut i 20-30 år och är något som vi skulle behöva utveckla och modernisera. Nicou fortsätter med att

sättet som invånarna vill få information har förändrats och att de, via plattformen Coyards, kan hjälpa dem att hålla kontakten på ett bra sätt.

När debattkvällen började lida mot sitt slut ställdes fler frågor från publiken som handlade om vad kommunerna egentligen har för roll i samverkan kring bostadsinbrott. En berättade om att det inte finns några riktlinjer som säger att kommunen ska göra någonting när det gäller det här utan att det enbart grundar sig i ifall kommunen är engagerad i frågan eller inte. Landvall inflikar dock med att det finns en kommunallag som säger vad kommunen ska göra gällande de här frågorna men håller med om att det säkert finns sätt att tvista kring den lagen. Personen från publiken menar däremot att det inte finns någon lagtext som säger vad kommunen är ålagd att göra.

För att avsluta debattkvällen fick alla deltagande i panelen frågan vad de anser är den viktigaste åtgärden för att minska bostadsinbrotten i Sverige. Flera av paneldeltagarna är inne på liknande svar. Mannering, Nicou och Allard är alla inne på att kommunen har en viktig roll i det hela. De lyfter vikten med att få med kommunen eftersom de möjliggör för de boende att hitta en lokal att samlas samt att kommunen har en viktig roll att se över så att det lokala engagemanget finns och att de ska stå för kontinuitet. Mannering menade även att det handlar om att få en bra kommunikation, inte bara med kommunerna utan även kommunpoliserna. Något som även Landvall var inne på som trycker på en väl fungerande samverkan mellan polis och kommun. Han lyfte också att det finns en reaktiv del där det är viktigt för svensk polis att få till en regional operativ koordinator i varje region som kan jobba med det minutoperativa och koordinera de spanings- och utredningsåtgärder som krävs.

Davies fortsatte med att lyfta att personerna som jobbar med det här, på olika nivåer, behöver få det stöd de behöver för att lyckas. Detta eftersom det är ett samhällsproblem som inte kommer att försvinna av sig självt. Det är en svår fråga, för annars hade vi inte pratat om det här idag. Laycock avslutar frågan med ett råd till

den svenska polisen. Hon menar att man behöver värdesätta och analysera den data man har för att kunna arbeta fram vad problemen verkligen är. Det kan vara bra att arbeta med fler akademiker som har kunskapen om hur data ska analyseras och därmed kan vara till stor hjälp.